

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-06-11

Vår referens

Simon Classon

Utredningssekreterare

simon.classon@malmo.se

Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

ASN-2025-9086

Sammanfattning

Som en del av regeringens arbete med att motverka välfärdsbrottslighet har Statskontoret på uppdrag av Finansdepartementet analyserat hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens (2017:725) bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare och hur ansvaret är fördelat mellan fullmäktige, styrelser och nämnder. I rapporten lämnar de fyra förslag på åtgärder, varav två rör ändringar i kommunallagen. Rapporten och dess förslag är nu på remiss och arbetsmarknads- och socialnämnden ges i ärendet möjlighet att inkomma med synpunkter.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser fördelar med rapportens övergripande ansats om att skapa bättre förutsättningar och större tydlighet gällande kommunernas uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet.

Förvaltningen bedömer att de föreslagna förändringarna i kommunallagen skulle innebära att kommunstyrelsen behöver ha uppsikt över den avtalsuppföljning som utförs av Skånes kommuner för de ramavtal de upphandlar på delegation av arbetsmarknads- och socialnämnden. Nämnden kommer att behöva begära in minst en årlig redovisning från Skånes kommuner avseende vilka uppföljningar som gjorts och resultatet av dessa för att kunna rapportera det till kommunstyrelsen.

Förvaltningen ställer sig positiv till samtliga av rapportens fyra förslag.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta:

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende *Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)* enligt förvaltningens förslag.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)
- G-Tjänsteskrivelse - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner
- Protokollsutdrag arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott §124 Remiss Finansdepartementet - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Beslutsplanering

ASN beredning 2025-05-28

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2025-06-05

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2025-06-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Som en del av regeringens arbete med att motverka välfärdsbrottslighet har Statskontoret på uppdrag av Finansdepartementet analyserat hur kommuner och regioner tillämpar kommunallagens (2017:725) bestämmelser om kontroll och uppföljning av privata utförare och hur ansvaret är fördelat mellan fullmäktige, styrelser och nämnder. I uppdraget ingick att föreslå ändringar i kommunallagen och andra åtgärder som kan förbättra kommuners och regioners arbete med att kontrollera och följa upp privata utförare. Statskontoret har tittat främst på avtalsuppföljning, men även på den individuella uppföljningen av brukarens insats, så kallad individuppföljning.

Statskontorets utredning visar att kontrollen är avgörande för att förhindra välfärdsbrott och stoppa oseriösa aktörer från att etablera sig; säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt; och skydda förtroendet för välfärdssystemet. Vidare uttrycker de att kontrollen av privata utförare inte alltid prioriteras tillräckligt högt samt att de ser ett behov av att höja kompetensen inom upphandling och avtalsuppföljning.

Statskontoret lämnar i rapporten följande fyra förslag:

1. Ett tillägg i kommunallagen 6 kap. 1 § som tydliggör att styrelsens uppsikt inbegriper kontroll och uppföljning av privata utförare.
2. En ny paragraf i kommunallagen 10 kap. av vilken det framgår att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens eller regionens uppföljning och kontroll av privata utförare.
3. Regeringen bör överväga att utreda om staten behöver komplettera granskningen av den kommunala och regionala verksamheten i syfte att motverka välfärdsbrottslighet.

4. Regeringen bör närmare utreda vad som hindrar tjänstepersoner i kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott och ta fram åtgärder för att minska trösklarna för att anmäla.

Rapporten och dess förslag är nu på remiss och arbetsmarknads- och socialnämnden ges i ärendet möjlighet att inkomma med synpunkter.

Gällande insatser inom socialtjänsten köper arbetsmarknads- och socialnämnden huvudsakligen individuella platser och insatser genom avrop från Skånes kommuners ramavtal. Skånes kommuner upphandlar ramavtal för bland annat HVB och öppenvårdsinsatser på delegation av arbetsmarknads- och socialnämnden. Som avtalsägare ansvarar Skånes kommuner för att följa upp avtalsvillkor och leverantörer medan arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för att följa upp kvaliteten på den individuella insatsen genom den enskildes socialsekreterare.

Nämnden upphandlar även genom egna ramavtal för insatser och andra tjänster. För dessa har nämnden hela uppföljningsansvaret. Förvaltningen rapporterar årligen resultatet av dessa avtalsuppföljningar till nämnden i nämndens årsredovisning. Resultatet av avtalsuppföljningarna rapporteras även till stadskontoret som sammanställer resultatet från stadens samtliga nämnders avtalsuppföljningar till stadens årsanalys.

Nämnden upphandlar inga verksamheter på entreprenad.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser fördelar med rapportens övergripande ansats om att skapa bättre förutsättningar och större tydlighet gällande kommunernas uppföljning av privata utförare av kommunal verksamhet.

Förvaltningen ställer sig positiv till samtliga av rapportens fyra förslag.

Nedan följer förvaltningens överväganden för respektive förslag samt övriga synpunkter på rapporten.

Förslag 1: Ett tillägg i kommunallagen 6 kap. 1 § som tydliggör att styrelsens uppsikt inbegriper kontroll och uppföljning av privata utförare

Förvaltningen ställer sig positiv till rapportens första förslag. Förvaltningen rapporterar redan idag till kommunstyrelsen gällande uppföljning av privata utförare som anlitas av förvaltningen. Gällande de avtal som arbetsmarknads- och socialnämnden är avtalsägare för bedömer förvaltningen att nämnden och Malmö stad redan idag lever upp till de förändringar som föreslås när det kommer till de avtal som nämnden själv ansvarar för.

Förvaltningen bedömer däremot att för de ramavtal som upphandlas via Skånes kommuner på delegation av nämnden kommer förändringen i kommunallagen innebära att kommunstyrelsen behöver ha uppsikt även över avtalsuppföljningen som genomförs av Skånes kommuner. Arbetsmarknads- och socialnämnden kommer behöva begära in minst en årlig redovisning från Skånes kommuner avseende vilka uppföljningar som

gjorts och resultatet av dessa för att kunna rapportera det till kommunstyrelsen. Nämnden har idag inte tillgång till resultat av avtalsuppföljning för samtliga utförare som upphandlas via ramavtalet eftersom återrapportering av avtalsuppföljning från Skånes kommuner till nämnden ofta sker på förekommen anledning vid uppmärksammas brist hos enskild leverantör. Förvaltningen ser därför positivt på en sådan förändring då det skulle ge en mer samlad överblick för nämnden.

Eftersom Skånes kommuner drivs i formen av en ideell förening gäller inte offentlighetsprincipen eller förvaltningslagen för dem. De omfattas således inte av handlingsoffentligheten och är idag därför inte skyldiga att lämna ut resultat från deras avtalsuppföljningar till avropande kommun. Förvaltningen ser ett behov av att de föreslagna förändringarna kompletteras med en förändring i reglering som gör att kommunen alltid har rätt att ta del av resultat av avtalsuppföljning från organisationer de har lämnat över skötseln av kommunala angelägenheter till, åtminstone när det gäller utförare de har upphandlat insatser hos. En sådan förändring skulle även ligga i linje med de förslag som lämnas i SOU 2024:43 *Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning* gällande handlingsoffentlighet och behov av ökad insyn i SKR (avsnitt 12.4.1 och 12.4.3).

Förslag 2: En ny paragraf i kommunallagen 10 kap. av vilken det framgår att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om sitt arbete och resultat kopplat till sin uppsikt av kommunens eller regionens uppföljning och kontroll av privata utförare

Rapportens andra förslag berör inte direkt förvaltningens arbete eftersom det främst rör kommunstyrelsens skyldighet gentemot kommunfullmäktige. Förvaltningen ser fördelar med att förslaget kan bidra till större förutsägbarhet samt en ökad kunskap gällande uppföljningen av de privata utförarna.

Förslag 3: Regeringen bör överväga att utreda om staten behöver komplettera granskningen av den kommunala och regionala verksamheten i syfte att motverka välfärdsbrottslighet

Gällande rapportens tredje förslag ser förvaltningen fördelar med det om sådana statliga granskningar skulle innebära ett komplement till kommunernas egna granskningar. Staten kan genomföra granskningar av utförare som ligger utanför de enskilda kommunernas förmåga. Exempelvis genom de nationella register som nämns under avsnitt 4.2.3 och 4.2.4. Om sådan granskning däremot skulle innebära extra uppföljningar av de granskningar kommunerna redan genomför eller rapporteringsskyldighet för kommuner till statlig myndighet ser förvaltningen risker för att det snarare leder till merarbete än till fördelar i arbetet mot välfärdsbrottslighet.

Förslag 4: Regeringen bör närmare utreda vad som hindrar tjänstepersoner i kommuner och regioner att anmäla välfärdsbrott och ta fram åtgärder för att minska trösklarna för att anmäla

Gällande rapportens fjärde förslag ser förvaltningen ett behov av att kommuner i större utsträckning anmäler välfärdsbrott och ser därför positivt på att det utreds hur det kan underlättas.

Övriga synpunkter

Utöver de förslag som lämnas anser förvaltningen att rapporten på ett bra sätt fångat förutsättningarna och utmaningarna som finns för kommunerna gällande uppföljning

av privata utförare. Rapporten ger därför ett underlag för vidare arbete utöver de fyra förslag som lämnas till finansdepartementet.

Förvaltningen instämmer i den risk som lyfts i rapporten kopplat till krav på att kommunernas uppföljning av den egna verksamheten och av privata utförare av kommunal verksamhet ska vara så lika som möjligt. Alltför stora krav på likartad uppföljning riskerar att osynliggöra de kontrollbehov som är specifika vid upphandling av privata utförare vilket skulle ge sämre förutsättningar för kommuner att motverka välfärdsbrott (avsnitt 1.2.7 och 2.2.12).

Förvaltningen instämmer i rapportens iakttagelse att det huvudsakligen är andra lagar och regler än kommunallagen som begränsar kommunernas möjligheter att kontrollera och följa upp privata utförare. I synnerhet regelverket för sekretess, upphandlingslagstiftning och lagen om valfrihetssystem (avsnitt 4.1).

Förvaltningen instämmer i vad rapporten lyfter gällande sambandet mellan uppföljningar av kvalitet och välfärdsbrottslighet och att det ofta är i uppföljningen av kvalitet som oegentligheter hos leverantörer upptäcks. Vidare instämmer förvaltningen gällande vad som lyfts i avsnitt 4.3 om att det krävs rätt resurser och kompetens för att följa upp leverantörer på ett fullgott vis. Dels för att kunna utforma avtal på bästa möjliga sätt, dels för att kunna göra tillräckliga uppföljningar. Det krävs även organisatoriska förutsättningar för att fånga upp signaler om oegentligheter som framkommer i exempelvis individuppföljning.

Ansvariga

Jonas Magnusson Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef